

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ และหาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีการศึกษา 2558 ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน จากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 41 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .58 – .95 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษาคณะครุศาสตร์ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.30 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 29.70 เป็นนักศึกษาในสาขาวิชาเอกคณิตศาสตร์ ร้อยละ 14.24 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ร้อยละ 6.36 สาขาวิชาเคมี ร้อยละ 4.55 สาขาวิชาฟิสิกส์ ร้อยละ 3.94 สาขาวิชาชีววิทยา ร้อยละ 6.97 สาขาวิชาภาษาไทย ร้อยละ 10.91 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 9.70 สาขาวิชาพลศึกษา ร้อยละ 11.21 สาขาวิชาสังคมศึกษา ร้อยละ 14.24 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ร้อยละ 10.91 และสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ร้อยละ 6.97

2. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับไม่เคยผิด ($\bar{X}=4.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

2.1 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี (เว้นการทำลายชีวิตสัตว์) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง ($\bar{X}=4.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับที่ไม่เคยผิด 4 ข้อ อยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง 2 ข้อ และอยู่ในระดับผิดบ่อย 1 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหาผิดน้อย 3 อันดับแรก คือ ตบยุงหรือแมลงที่มารบกวน ฉีดยากันยุงหรือแมลงในบ้าน และนำสัตว์ที่มีชีวิตมาประกอบอาหาร

2.2 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 2 อทินนาทานา เวรมณี (เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับไม่เคยผิด ($\bar{X}=4.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับไม่เคยผิด 8 ข้อ และอยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง 1 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหาผิดน้อย

3 อันดับแรก คือ ลอกข้อสอบเพื่อน ลอกข้อความผู้อื่นมาทำรายงานโดยไม่ได้อ้างอิงเจ้าของเดิม และ ยืมเงินหรือสิ่งของของคนอื่นแล้วไม่ส่งคืนตรงเวลา

2.3 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 3 กาเมสุ มิจฉาจารา เวมณี (เว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับไม่เคยผิด ($\bar{X}=4.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับไม่เคยผิด 8 ข้อ และอยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง 1 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหาผิดน้อย 3 อันดับแรก คือ แอบรักแฟนคนอื่น จีบหรือพูดจาเกี้ยวพาราสีกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน และแอบมองกัน ขาอ่อน หน้าอก ผู้อื่น

2.4 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 4 มุสาวาทา เวมณี (เว้นจากการพูดเท็จ) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง ($\bar{X}=4.12$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับไม่เคยผิด 4 ข้อ อยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง 4 ข้อ และอยู่ในระดับผิดบ่อย 1 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหาผิดน้อย 3 อันดับแรก คือ ชอบพูดไร้สาระ ชอบพูดคำหยาบ ไม่สุภาพกับผู้อื่น และชอบพูดโกหกกับผู้อื่น

2.5 พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 5 สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวมณี (เว้นจากการดื่มสุราเมรัยและเครื่องดองของมีนเมาทุกชนิด) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับไม่เคยผิด ($\bar{X}=4.46$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับไม่เคยผิด 6 ข้อ และอยู่ในระดับเคยผิดนานๆ ครั้ง 1 ข้อ เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหาผิดน้อย 3 อันดับแรก คือ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ สบาย สาโท เป็นต้น จัดปาร์ตี้ในกลุ่มเพื่อนสนิทด้วยการดื่มน้ำเมาหรือสุรา และกินอาหารที่มีส่วนปรุงแต่งจากแอลกอฮอล์เพื่อเพิ่มรสชาติของอาหาร

เมื่อเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ย พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีสามารถรักษาศีลทั้ง 5 ได้มากที่สุด คือ ศีลข้อ 2 รองลงมาคือ ศีลข้อ 3 ศีลข้อ 5 ศีลข้อ 4 และศีลข้อ 1 ตามลำดับ

3. แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และควรมีการดำเนินการใน 2 ระดับ คือ ระดับคณะและระดับหลักสูตรไปพร้อมกัน ดังนี้

3.1 ระดับคณะ ควรมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้แก่

3.1.1 คณะควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีจัดทำรายวิชาที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับศีล 5 ซึ่งอาจเป็นรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาเลือกเสรี

3.1.2 คณะควรกำหนดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่เป็นกิจกรรมบังคับของคณะ ที่เน้นการส่งเสริมพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์เข้าร่วมในชั้นปีใดปีหนึ่งก่อนสำเร็จการศึกษา

3.1.3 คณะควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยระดับ
พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ และสร้างกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของนักศึกษา

3.1.4 คณะกำหนดให้คณาจารย์ทุกคนได้รับการอบรมและพัฒนา
ตนเองเกี่ยวกับศีล 5 เพื่อให้คณาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อย่างลึกซึ้ง สามารถนำมา
การสอดแทรกหรือบูรณาการในการเรียนการสอน และแสดงตนเป็นแบบอย่างได้ถูกต้อง

3.2 ระดับหลักสูตร ควรมีแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของ
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้แก่

3.2.1 หลักสูตรควรมีกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริม
พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 เพื่อพัฒนานักศึกษาขึ้นปีใดขึ้นปีหนึ่งอย่างน้อย 1 โครงการ

3.2.2 หลักสูตรควรมีจัดการอบรมนักศึกษาแกนนำการรักษาศีล 5
เพื่อเป็นผู้นำการรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 แก่เพื่อนนักศึกษาในหลักสูตร

3.2.3 หลักสูตรควรมีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้รางวัล เกียรติ
บัตร ฯลฯ สำหรับนักศึกษาที่มีพฤติกรรมเป็นที่ประจักษ์ในการรักษาศีล 5 ในแต่ละชั้นปี เพื่อเป็นการ
กระตุ้นและเป็นขวัญกำลังใจแก่นักศึกษา

3.2.4 หลักสูตรควรมีการประชุมคณะกรรมการประจำหลักสูตร
ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาหมู่เรียนของนักศึกษาทุกชั้นปี เพื่อร่วมหาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรม
รักษาศีล 5 ของนักศึกษาในหลักสูตร

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับไม่เคยผิด เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากผิดมากไปหา
น้อย คือ ศีลข้อ 4 ศีลข้อ 1 ศีลข้อ 5 ศีลข้อ 3 และศีลข้อ 2 ซึ่งจากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า
ในศีล 5 นักศึกษาจะรักษาได้มากที่สุดคือ ศีลข้อ 2 และจะผิดมากที่สุดคือ ศีลข้อ 4 ซึ่งเป็นเรื่องของ
การพูด เช่น การขอบพูดไร้สาระ ขอบพูดคำหยาบ ไม่สุภาพกับผู้อื่น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัย
ของ ปัทมา ผาดจันทิก และคณะ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการปฏิบัติตนตามศีล 5 ใน
ชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติ
ตนตามศีล 5 และศีล 5 ที่นักศึกษามักจะละเมิดมากที่สุดคือ ศีลข้อ 4 เรื่องการพูดไร้สาระ เมื่อ
พิจารณารายด้าน พบว่า

พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี (เว้นการทำลายชีวิตสัตว์) ของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับผิदनานๆ ครั้ง พิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า มีพฤติกรรมผิดมาก 3 อันดับแรก คือ ตบยุงหรือแมลงที่มารบกวน ฉีดยากันยุงหรือแมลงใน บ้าน และนำสัตว์ที่มีชีวิตมาประกอบอาหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่อง ความหมายของศีล และรู้ว่าการตีมีเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์เป็นการละเมิดศีล 5 โดยจะรับรู้เรื่องศีล 5 จากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่นๆ ส่วนพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน นิสิตนักศึกษาจะ ละเมิดศีลข้อ 1 เพราะต้องตบยุงหรือแมลงที่มารบกวน

พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 2 อทินนาทานา เวรมณี เวรมณี (เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่ เจ้าของเขาไม่ได้ให้) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับไม่เคย ผิด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมผิดมาก 3 อันดับแรก คือ ลอกข้อสอบเพื่อน ลอกข้อความ ผู้อื่นมาทำรายงานโดยไม่ได้อ้างอิงเจ้าของเดิม และยืมเงินหรือสิ่งของคนอื่นแล้วไม่ส่งคืนตรงเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาละเมิดศีลข้อ 2 โดยทุจริตในการสอน ลอกการบ้านหรือรายงานของเพื่อน

พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 3 กามเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี (เว้นจากการประพฤติดิน ใน กามทั้งหลาย) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับไม่เคยผิด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมผิดมาก 3 อันดับแรก คือ แอบรักแฟนคนอื่น จีบหรือพูดจา เกี้ยวพาราสีกับคนอื่นที่ไม่ใช่แฟน และแอบมองกัน ชาว่อน หน้าอก ผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมในข้อนี้สำหรับ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อาจจะผิดศีลข้อนี้ได้บ่อย และด้วยสถานภาพของการเป็น นักศึกษาครูซึ่งต้องเป็นแบบอย่างด้านความประพฤติจึงทำให้การรักษาศีลข้อนี้ทำได้ดี

พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 4 มุสาวาทา เวรมณี (เว้นจากการพูดเท็จ) ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับผิदनานๆ ครั้ง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมผิดมาก 3 อันดับแรก คือ ชอบพูดไร้สาระ ชอบพูดคำหยาบ ไม่สุภาพกับผู้อื่น และ ชอบพูดโกหกกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ผาดจันทิก และคณะ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการปฏิบัติตามศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี พบว่า ศีล 5 ที่นักศึกษามักจะละเมิดมากที่สุดคือ ศีลข้อ 4 เรื่องการพูดไร้สาระ

พฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ข้อ 5 สุราเมรัยมีชชปมาทัญฐานา เวรมณี (เว้นจากการดื่มสุรา เมรัยและเครื่องดื่มของมีนเมาทุกชนิด) ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อยู่ในระดับไม่เคยผิด พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีพฤติกรรมผิดมาก 3 อันดับแรก คือ ดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ ไวน์ สเปย์ สาโท เป็นต้น จัดปาร์ตี้ในกลุ่มเพื่อนสนิทด้วยการดื่มน้ำเมา หรือสุรา และกินอาหารที่มีส่วนปรุงแต่งจากแอลกอฮอล์เพื่อเพิ่มรสชาติของอาหาร สอดคล้องกับ งานวิจัยของเสาวรีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2548) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษารัฐบาลในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า นิสิต นักศึกษาละเมิดศีลข้อ 5 โดยเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

2. แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า การส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และควรมีการดำเนินการใน 2 ระดับ คือ ระดับคณะและระดับหลักสูตรไปพร้อมกัน โดยระดับคณะควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีจัดทำรายวิชาที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับศีล 5 ซึ่งอาจเป็นรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาเลือกเสรี กำหนดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่เป็นกิจกรรมบังคับของคณะ ที่เน้นการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์เข้าร่วมในชั้นปีใดปีหนึ่งก่อนสำเร็จการศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยระดับพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ และสร้างกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เป็นจริงของนักศึกษา กำหนดให้คณาจารย์ทุกคนได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับศีล 5 เพื่อให้คณาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อย่างลึกซึ้ง สามารถนำมาสอดแทรกหรือบูรณาการในการเรียนการสอน และแสดงตนเป็นแบบอย่างได้ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหามันส์ ทับประโม่ง (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้และพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามว่า ควรมีการเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนา ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับศีล ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ และในระดับหลักสูตรควรมีกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 เพื่อพัฒนา นักศึกษาชั้นปีใดชั้นปีหนึ่งอย่างน้อย 1 โครงการ ควรมีจัดการอบรมนักศึกษาแกนนำการรักษาศีล 5 เพื่อเป็นผู้นำการรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 แก่เพื่อนนักศึกษาในหลักสูตร ควรมีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้รางวัล เกียรติบัตร ฯลฯ สำหรับนักศึกษาที่มีพฤติกรรมเป็นที่ประจักษ์ในการรักษาศีล 5 ในแต่ละชั้นปี เพื่อเป็นการกระตุ้นและเป็นขวัญกำลังใจแก่นักศึกษา สอดคล้องกับที่สุชา จันทรเฒ (2533) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมที่สังเกตได้สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้โดยรางวัล กล่าวคือ บุคคลจะหยุดพฤติกรรมที่ทำไปแล้วไม่เห็นผลด้านดีหรือไม่ได้รับรางวัลตอบแทนจากการกระทำนั้นๆ พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ นอกจากนั้นยังควรมีการประชุม คณะกรรมการประจำหลักสูตร ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาหมู่เรียนของนักศึกษาทุกชั้นปี เพื่อร่วมหาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาในหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อให้มีประโยชน์สำหรับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. คณะครุศาสตร์ควรประสานความร่วมมือกับหลักสูตรทุกหลักสูตรที่เปิดสอนในการร่วมกันส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษา

2. คณะครุศาสตร์ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีจัดทำรายวิชาที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับศีล 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5

3. คณาจารย์ทุกคนในคณะครุศาสตร์ควรได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับศีล 5 ที่สามารถนำมาการสอดแทรกหรือบูรณาการในการเรียนการสอนได้

4. หลักสูตรทุกหลักสูตรในคณะครุศาสตร์ควรมีกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนานักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 หรือมีการอบรมนักศึกษาแกนนำ เพื่อเป็นผู้นำการรณรงค์และให้ความรู้เกี่ยวกับศีล 5 แก่เพื่อนนักศึกษาในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อจะได้รูปแบบกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมอันจะนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการรักษาศีล 5 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี